అప్పావుపిళ్ళ ఆత్మఘోష

అప్పావుపిళ్ళకు ఆవులింతకు అవినాభావ సంబంధముంది. అసలు అప్పావుపిళ్ళ కోసం ఆవులింత పుట్టిందా?. . .ఆవులింత కోసం అప్పావుపిళ్ళ పుట్టాడా?—అన్నది ఇంతవరకు తేలని సమస్య. అప్పావుపిళ్ళ ఆవులిస్తూనే నిద్రపోతాడు. నిద్రపోతూ ఆవులిస్తాడు. అయితే అప్పావుపిళ్ళఆవులిస్తే పేగులు లెక్కపెట్టే మనిషి కాడు.

అప్పావుపిళ్ళ ఆవులిస్తే 'అ' కు దీర్ఘమిస్తే 'ఆ .!' అని ఆ గుణింతం దిద్దే పిల్లవాడి దీర్ఘంలా ఆరంభమై ఒక మహా గాయకుని ఆలాపనలా తార స్థాయిని చేరి అటుపై గిరికీలు కొడుతూ క్రింద పడుతూ మంద్ర స్థాయి చేరే సరికి ఒక అయిదు నిముషాలు పట్టినట్లుంది. అందుకే అప్పావుపిళ్ళ ఆవులింత కంత ప్రసిద్ధి వచ్చింది.

అప్పావు పిళ్ళ సతీమణి కాపేరు లేదు. ఏటేటా ఉత్సవాలలో మునిగి తేలే పూరి ముందర ముత్యాలమ్మ దేవతకా పేరు లేదు. ఎన్నికల్లో ఎదురు నిలబడితేకొమ్ములు తిరిగిన మొనగాడైనా గార గాయుచప్పరిలచినంత తేలిగ్గా తలలు తీయించే పెద్దరెడ్డి కాపేరు లేదు. పనిగట్లుకుని ఈ ఇంటి గుట్టు, ఆ ఇంటికీ, ఆ ఇంటి గుట్టు ఈ ఇంటికి చేరవేసే జాటు పటేంచి వేడుక చూసే వరదేసిగాడి కాపేరు లేదు. అయితే అప్పావుపిళ్ళ ఆవులింత మాత్రం ఆ పాయ కట్టులోఅద్భుతమైన పేరు మోసింది. ఎవడైనా కాస్త పాలుమాల పగటి పూట ఆవులిస్తే చాలు—'ఏవిరో! అప్పావుతో పోటీ పడేటట్లుగా ఉండావే!'— అంటూ ఎగతాళి పడతారు. అంతటితో తృప్తిపడకుండా అప్పటి తామేదో వింతను వెదకి వెలికి తీసినట్లు సంబర పడుతూ గలగల నవ్వుతారు.

ఆవులింతకు అంత ఘనతను చేకూర్చిన అప్పావుపిళ్ళ ఆ రోజు నిద్ర లేచాడు. అయితే నిద్ర లేస్తూనే ఆవులించలేదు.

అప్పావుపిళ్ళ ఆవులించకపోయే సరికి అదేదో కొంపలు మునిగినట్లు సూర్యుడు తూర్పున్నే పదయించాడు. ఆ పల్లెను చుట్టుముట్టి ఉన్న చింతచెట్లమీది కాకులు మామూలుగానే అరుస్తున్నాయి. ఆడవాళ్ళు ఇంటి ముందర కళ్ళాపులు చల్లుతున్నారు.మరికొందరగు ముగ్గులు వేస్తున్నారు ఆవులించని అప్పావుపిళ్ళ మాత్రం ఆశ్చర్యంలోపడి అటుపై ఆలోచనలో మునిగిపోయాడు.

అప్పావుపిళ్ళకు ఒంటిగా పడుకునే అలవాటు లేదు· అతని కా అవసరమూ లేకపోయింది. చదువుకునే రోజుల్లో అప్పావుపిళ్ళకుఅయ్యాసామి అనే స్నేహితుడు ఉండేవాడు. వాళ్ళిద్దరిది ఒక కంచంలో తిని ఒక మంచంలో పడుకునే మైత్రి. చదువుకునే కాలమంతా ఒక కంచంలో తినకపోయినా ఒక మంచంలోనే పడుకున్నారు—మరో మంచానికి గతిలేక. ఆ రోజులు అలా గడచిపోయాయి. చదువు పూర్తయింది.

చదువు పూర్తయితే ఉద్యోగం. ఈ దేశంలో చదువుకొన్న ప్రతివాడు టంచనుగా పది గంటలకు ముస్తాబై ఆఫీసుకు వెళ్ళ గలిగితేనే—దాని పేరు ఉద్యోగం. కడుపుకు కూడు—వలసిన సౌకర్యాల వనగూర్చగల ఏ పని చేసినా అది ఉద్యోగ మనిపించుకోదు. అందుకే అప్పావుపిళ్ళ కూడా ఉద్యోగాన్వేషణలో పడ్డాడు. బదుకలేని వాడు బడి పంతులన్నారు. బదికితే బడి పంతులుగానే బతకాలి!—అన్నాడు అప్పావుపిళ్ళ. ఒక ప్రాథమిక పాటశాలలో తాను సెకండరీ గ్రేడ్ టీచరయినా హయ్యర్‌గ్రేడ్ ఖాళీనే పూర్తి చేశాడు.

చదువు. . .ఉద్యోగం —మనిషి బ్రదుకులో ఈ రెండు సమకూడితే కూడవలసిన మూడవది సంసారం. ఆ పనీ అయిందనిపించాడు. అప్పావు పిళ్ళ తలిదండ్రులు. ఒక శుభముహూర్తాన ఏ తల్లి తండ్రులు 'అయ్యో! ఆడకూతురా!' అని కనుక్కొన్న ఒక ఆడకూతురు అప్పావుపిళ్ళ ఇంటి ఇల్లాలుగా వేం చేసింది. ఆనాటి నుండి అప్పావుపిళ్ళకు ఒంటిగా పడుకునే అవసరం లేకపోయింది.

పాపం! అప్పావుపిళ్ళ సతీమణి ఏ తల్లితండ్రులో కనుక్కొన్న ఆడకూతురయితే మాత్రమేం? —పతి అలవాటుగా అర్థం చేసుకుంది. పుట్టింటి మాట దాదాపు మరచిపోయింది. 'ఏటా బాలింతరాలు' అనిపించుకొంది. ఒకరికి తక్కువగా పది మందిని కన్నది. ఒళ్ళు గుల్ల చేసుకొన్నది. అయినా ఏ మూడు నాలుగేండ్లకో ఒకసారి పుట్టింటివేపు పెండ్లికనో, పేరంటానికనో ఒక నాలుగు రోజులు వెడితే అప్పావు పిళ్ళ నానా అవస్థలు పడి పోయేవాడు. అతనికి ఒక రాగాన నిద్ర పట్టేది కాదు. గలీబు లేకుండా ఖరాబయిన దిండునైనా గట్టిగా అదుముకొంటే కానీ నిద్ర పట్టేది కాదు. అలాంటి అప్పావుపిళ్ళ ఉన్నట్టుండి ఏ చైనావాడో, పాకిస్తానీయుడో యుద్ధం ప్రకటించినంత వింతగా ఈ మధ్య ఒకనాడు భార్య చెవులో చిత్రంగా ప్రకటన చేశాడు.—తన పడక ఇంట్లోనుండి వీధివసారా చేరుతుందో' అని. ఆమె నవ్వుకొంది. యాభై రెండు నెత్తికెక్కిన మనిషి ఎక్కడ పడుకుంటే ఏముందిలే! అని సర్దుకొంది.

ఇంటిముందు వసారాలో పడుకొనే అప్పావుపిళ్ళ ప్రతి నిత్యం అయిదు గంటలకే నిద్ర లేస్తాడు. నిద్రలేస్తూనే ఆవులిస్తాడు. ఆ ఆవులింత ఇటు వైపు నాలుగిండ్లకు, అటువైపు నాలుగిండ్లకు అలారంలా పనిచేస్తుంది. 'అప్పావావులించినాడే! అయిదయింది గంట!' అంటూ అమ్మలక్కలు పనిలో పడతారు. లేవలేక లేచి నీల్గుతూ నిక్కుతూ ఇక తప్పదన్నట్లుగా పలకా పుస్తకాలు ముందుంచుకొని కండ్లు నలుపుకొంటూ గొణగడాని కారంభిస్తారు విద్యార్థులు. అదొక ఆనందం అప్పావుపిళ్ళకు. ఆ మాత్రం సామాజిక సేవ చేస్తున్నందుకు లోలోపల గర్వం కూడా! కానీ ఆ రోజు అప్పావు పిళ్ళ నిద్రలేచేసరికి పూరూరుగా ఇండ్లల్లోని ఆడవాళ్ళంతా వీధుల మీద పడ్డారు. ఆశ్చర్యపడ్డారు. అప్పావుపిళ్ళ ఆశ్చర్యంలో పడి ఆవులించడమే మరచిపోయాడు!

ఆశ్చర్యంలోపడిన అప్పావు పిళ్ళ కాసేపు ఆలోచనలో పడ్డాడు. జరుగకూడనిదేదో జరిగిపోయినట్లు విచారపడ్డాడు. అటుపై వీధుల వంక వింతగా చూశాడు. అప్పటికే ఆడవాళ్ళు కొందరు ఇండ్ల ముందు చెత్త వూడుస్తున్నారు. కొందరు కళ్ళాపులు చల్లుతున్నారు. కొందరు ముగ్గులు పెడుతున్నారు. వాళ్ళల్లో చురుకుదనం గమనిస్తుంటే — పోటీ తత్త్వం కొట్టవచ్చినట్లు కనుపిస్తూంది. వసారాలో కూర్చుని వీధుల వంక అలా ఆశ్చర్యంతో తేరిపార చూచిన అప్పావుపిళ్ళ కడపట తన ఇంటి వాకిలివైపు చూశాడు.

పెద్దమ్మాయి పుష్పలత. చిక్కని పేడనీళ్ళతో వీధి ఈ చివర నుండి ఆ చివరి వరకు చక్కగా కళ్ళాపు చల్లింది. రంగు రంగుల ముగ్గులు పోస్తూ ఉంది. ఏమిటి విశేషం? అన్నట్లుగా ఆ ముగ్గు వైపు చూశాడు అప్పావుపిళ్ళ. కన్నుల్ని నమ్మలేనట్లుగా అదుపులోకి తెచ్చుకున్నాడు. ఒక్కింత పెద్దవిచేశాడు. నిదానించి చూశాడు. ఆ ముగ్గు మధ్య అందంగా 'విష్ యు ఎ హాపీ న్యూ ఇయర్!' అని కనుపించే సరికి అప్పుడర్థమయింది అప్పావుపిళ్ళకు ఆ నాడు సంవత్సరాది అని! — అంటే జనవరి ఒకటి అని!! ముగ్గు వేస్తున్న ముద్దుల పెద్ద కూతుర్ని గమ

పులికంటి కృష్ణారెడ్డి

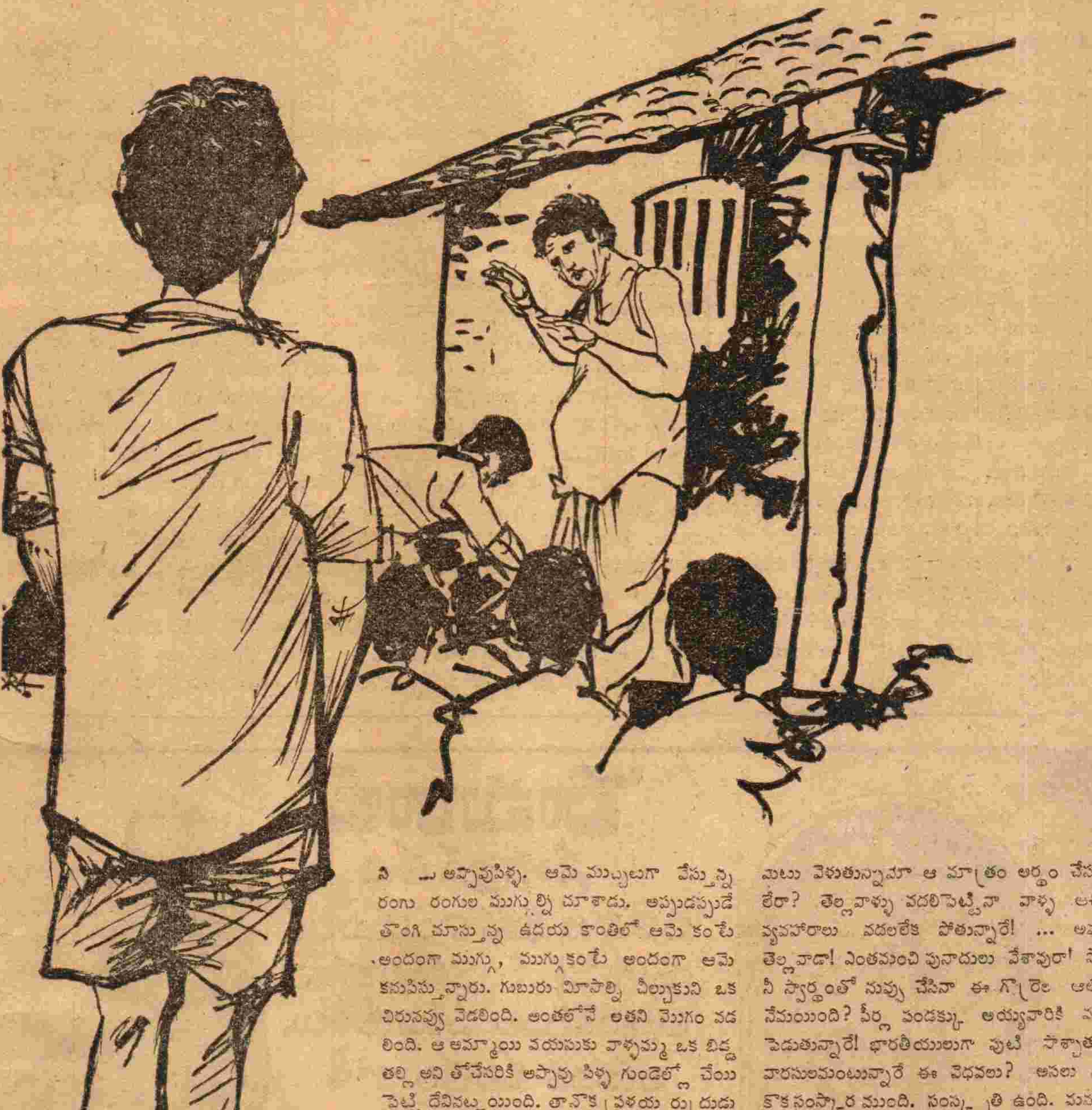

ని — అప్పావుపిళ్ళ. ఆమె ముచ్చటగా వేస్తున్న రంగు రంగుల ముగ్గుల్ని చూశాడు. అప్పుడప్పుడే తొంగి చూస్తున్న ఉదయ కాంతిలో ఆమె కంటే అందంగా ముగ్గు, ముగ్గుకంటే అందంగా ఆమె కనుపిస్తున్నారు. గుబురు మీసాల్ని చీల్చుకుని ఒక చిరునవ్వు వెడలింది. అంతలోనే అతని మొగం వడలింది. ఆ అమ్మాయి వయసుకు వాళ్ళమ్మ ఒక బిడ్డ తల్లి అని తోచేసరికి అప్పావు పిళ్ళ గుండెల్లో చేయి పెట్టి దేవినట్లయింది. తానొక ప్రళయ రుద్రుడు కావాలని, కట్టు మడిగే ప్రతి యువకుని గొంతు కొరికి నెత్తురు తాగాలని ఆవేశపడ్డాడు అప్పావు పిళ్ళ. ఆవేశంతో అటు ఇటు కదలలేకపోయాడు అప్పావు పిళ్ళ.

అంతలోనే అతని దృష్టి మారింది!

గబగబా లేవా లనుకున్నాడు. లేచినంత తొందరగానే వీధుల మీద పడదా మనుకున్నాడు. వీధుల మీద వీర విహారం చేస్తూ పోసిన ముగ్గుల్ని ఈ కాలితో ఆ కాలితో దున్నుతూ చెరిపి పారేయా లనుకొన్నాడు. అంతా చెరిపివేసిన పిదప ఆ ముగ్గుల్ని పోసిన ముద్దరాండ్రను తన కూతురితో కూడా కలిపి వరసగా నిలబెట్టి ఈ చెంపా ఆ చెంపా కసి తీరేదాకా వాయించా లనుకొన్నాడు. అనుకొన్నాడేకానీ ఆ పని చేయలేకపోయాడు. ఆ పని చేయలేక ఎవడికైనా చేత నయినంది ఆలోచన కాబట్టి అందులో పడ్డాడు అప్పావు పిళ్ళ.

"అసలు ఈ జవానికి బుద్ధుందా? ఉంటే తామిటు వెళుతున్నవా ఆ మాత్రం అర్థం చేసుకోలేరా? తెల్లవాళ్ళు వదలిపెట్టినా వాళ్ళ ఆచార వ్యవహారాలు వదలలేక పోతున్నారే! ... అవురా తెల్లవాడా! ఎంతమంచి పునాదులు వేశావురా! పోనీ! నీ స్వార్థంతో నువ్వు చేసినా ఈ గొర్రెల ఆలోచ నేమయింది? పీర్ల పండక్కు అయ్యవారికి ముడి పెడుతున్నారే! భారతీయులుగా పుటి పాశ్చాత్యుల వారసులమంటున్నారే ఈ వెధవలు? అసలు మనకొక సంస్కార ముంది. సంస్కృతి ఉంది. మనకూ ఒక సంవత్సరాది పండుగ ఉందని మరచి జనవరి ఒకటి మీద పడుతున్నారే ఈ మనుష్యులు! వీళ్ళకేం పొయ్యేకాల మొచ్చిందో! పోలోమని వీధుల మీద పడి ఎక్కడ చూసినా 'విష్ యు ఎ హేపీ న్యూ ఇయర్! ... విష్ యు ఎ హేపీ న్యూ ఇయర్!!' అని రకరకాల ముగ్గులు పోస్తారా! వీళ్ళందరినీ నిలువున చీల్చినా పాపం లేదు!"

ఈ ఆలోచనతో కంపించిపోయాడు అప్పారావు పిళ్ళ. అయితే అటు ఇటు కదలలేక ఆ కుక్కిమంచానికే అతుక్కుపోయాడు. అతని తల వెనుక కనులుపుట్టి వెనుకకు చూస్తున్నాయి. గతం అందంగా కనుల ముందు మెదలుతూ ఉంది.

తాను పుట్టింది ఒక పల్లెటూర్లోనే ... ఆ పల్లెలో ఉగాది పండుగ ఎంత సంబరంగా జరిగేది తన చిన్నతనంలో. అమ్మ కోడికూతతో మేలుకొనేది. ఇంటిల్లిపాదికీ తలంటి స్నానం చేయించేది. కొత్త బట్టలు తొడిగేది. కొత్త బెల్లంతో వేప పూత,

చింత పులుసు కలిపి పచ్చడి చేసేది. అప్పుడు అర్థం కాలేదు కానీ ఇప్పుడు అర్థమవుతూ ఉంది ఆ పచ్చడి జీవితానికే సంకేతమని. జీవితమంటే చేదు—తీపుల సమ్మేళనమే అని. తాను పూరివిూద పడేవాడు. ఈడు వాళ్ళతో పొద్దస్తమానం గప్పుక్కాయు లాడే వాడు. పెద్దవాళ్ళేమో రామాలయంలో కూర్చుని పిచ్చయ్యశాస్త్రి చదువు తూంటే పంచాంగం ఎంతో భయభక్తిగా వినేవాళ్ళు. అవన్నీ యేమైనాయి ఈ నాడు? రాను రాను నాగరికత వాత పడి మన ఆచార వ్యవహారాలు మంట గలిపి పోవలసిందేనా?

ఈ భావన మనసులో మెదిలేసరికి అప్పావు పిళ్ళె నిలువెల్లా వణికిపోయాడు. ఏదో ఘోరం జరిగి పోతున్నట్లు, భారతీయత తారుమారయిపోతున్నట్లు తపించిపోయాడు. ఏం చేయాలి? ఏం చేయాలి? అని తనలో తాను ప్రశ్నించుకొన్నాడు. ఏమీ చేయలేక కుక్కి మంచంలో అలాగే కూలబడ్డాడు.

"ఏమండీ! ఇంకా అట్లాగే కూర్చున్నారే. పొద్దు బారెడెక్కింది. ఏడాది కొక్క పూట. పండగ పూట యింకా పెందరాళే లేచి స్నానం చేస్తారా? లేదా?" అప్పావు పిళ్ళె సతీమణి ఇంట్లోకి జొరబడుతూ అడుగుతూ ఉంది.

మాటలో కాస్త చీత్కారం చోటు చేసుకున్నా మరోకప్పుడంయితే ఆ మాటల వెనుక మెరుపు గప్పిన అభిమానానికి నిజంగా అప్పావుపిళ్ళె ఆ కుక్కి మంచం విడదనే అందరి మెక్కినంత ఆనందపడి అదోరకంగా చూసి ఇంకోరకంగా నవ్వేవాడు. కానీ ఆ నాడు సతీ మణి వైపు ఎటోగా చూశాడు.

పెండ్లినాటిది. ఆ నాటికీ ఈ నాటికీ పోటీ లేకుండా నిలబడేది ఒక్కటే చీర—ధర్మవరం పేటంచు పట్టు చీర సింగారించింది. అంతకు ముందు ముందే తల స్నానం చేసినట్లుంది. తల కూడా సరిగా ఆరలేదు. కాన్పుకు పిడికెడు జుట్టు ఊడిపోతే ఆ ఏటా జాలెంతరాలికి పిడికెడుజుట్టు ఆ జుట్టు నుండి నీళ్ళు బొట్టు బొట్టుగా పడు తున్నాయి. చేతిలో హారతి తట్ట ఉంది. తట్టలో కొబ్బరి చిప్పలు పూలు పండ్లు వగైరా వగైరా ఉన్నాయి. అమ్మగారి మోహంలో పూజ సలిపిన సంతృప్తి చిలికిన మజ్జిగలో తేలుతున్న వెన్నెలా తేలు తూంది.

"అయితే ఏడాది కొక్కగా ఒక్క పండుగని గుడిలో పూజలు చేసి వస్తాందన్న మాట ఇల్లాలు." తనలో తాను గొణుక్కున్నాడు అప్పావుపిళ్ళె. గొణుక్కొంటూ ఆగ్రహో దగ్రుడైనాడు. లటుపై ఆవేశంలో ఎగిరిపడి లేచాడు. ఆమె చేతిలోని తట్టను పెరుక్కొని విసిరితే వీధిలోకి కొట్టి పిడికెడుకే అందని ఆమె జుట్టును పిడికెడు నిండుగా పట్టి మొగాన్ని వాటంగా తిప్పుకుని ఈ చెంపా ఆ చెంపా వాయించా అనుకొన్నాడు. అనుకొన్నాడే కాని ఆ పని చేయలేక అటూ ఇటూ కదలలేక కోపంతో కొంచెం సేపు ఊగిస లాడాడు.

భర్త వైఖరి అర్థంకాక భార్య నిలువుగుడ్లతో నిలబడిపోయింది

అక్కడనుండి ఒక్క పరుగులో దేవాలయం చేరా లనుకున్నాడు అప్పావుపిళ్ళె. ఆ దేవాలయంలో దేవుని ముందు నిలబడి 'ఒరే దేవుడా! వీళ్ళందిరికీ బుద్ధి లేదనుకో. నీ బుద్ధేమయిందిరా? పీర్లపండుగనాడు నోముల వ్రత మున్నట్లు ఈ పూజలు నువ్వెట్లా గ్రహిస్తున్నావురా? అయితే — ఆ తెల్లోళ్ళు నీగ్గూడా వేశారన్న మాట టోపీ! అందుకే వాళ్ళందరి పూజలతో నువ్విట్లా కులుకుతున్నావు!" అని అడుగవలె ననుకున్నాడు. అయినా అడుగు ముందు వేయలేక ఆవు వెంట దూడలా ఆమె వెంట తలవంచుకొని లోపలికి వెళ్ళాడు.

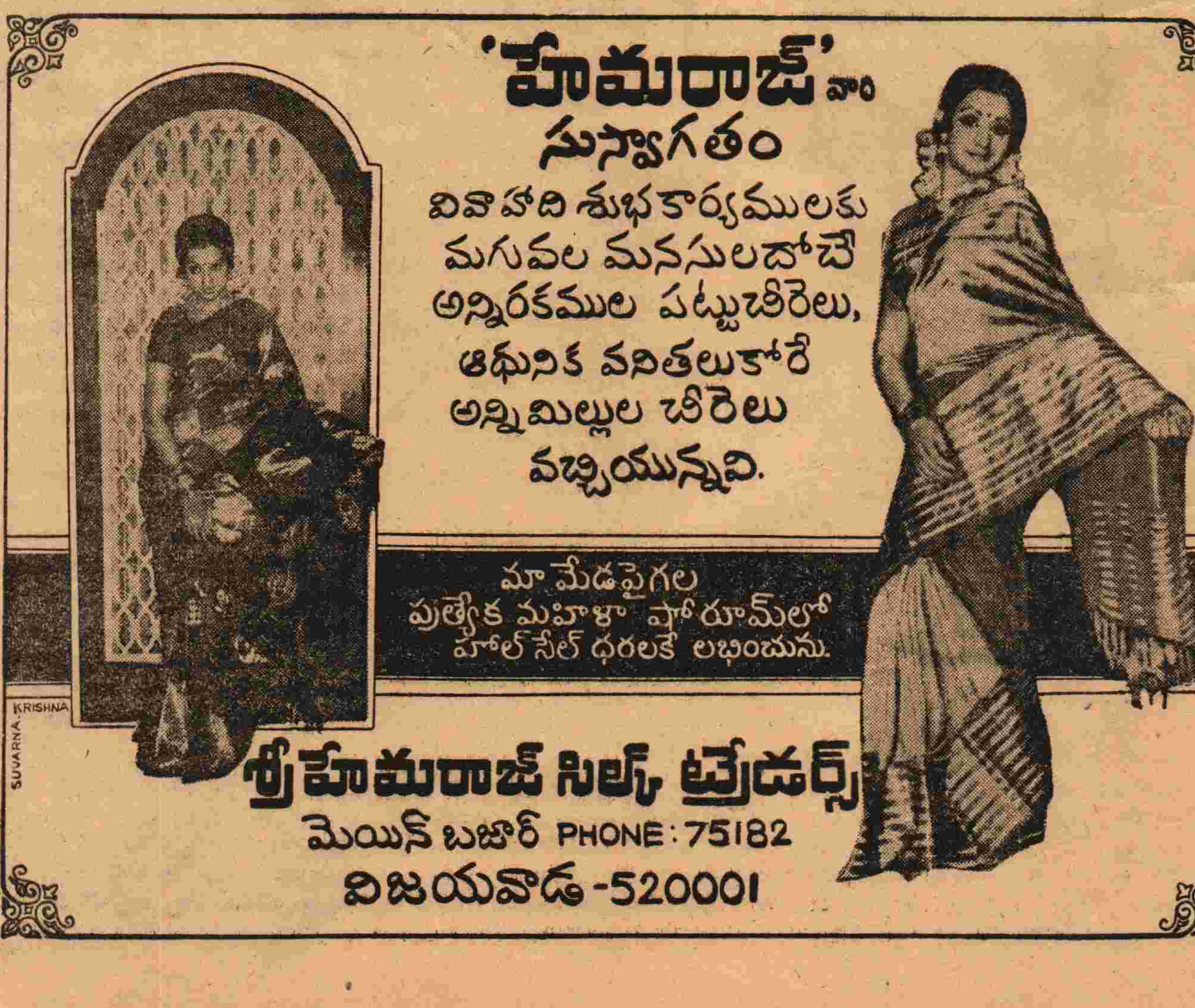

అప్పావుపిళ్ళ అభ్యంగన స్నానం చేశాడు. అంత లోపల అమ్మగారు అయ్యగారికి ఉన్న మూడు జతల బట్టల్లో అతడు కట్టుకొన్నవి మినహాయిస్తే మిగిలిన రెండు జతల్లో కాస్త కుట్లు తక్కువపడ్డ పంచెను, చొక్కాను అందించింది. అవి పాతవే!... చిరిగినవే!. . .అక్కడక్కడ కుట్లు పడ్డవే!. . . అయినా ఆమె అనురాగం పాత పడలేదు. చినిగి కట్లు పడలేదు. అందుకేఆనందంగా అందుకొన్నాడు. అంతకంటే దర్జాగా ధరించాడు. పలుకులుబాడి పళ్ళాడిన దవడలా తయారైన గోడ మీద మరకలు తేలివేలాడుతున్న అద్దంలో తన చిరునవ్వుల విద్విలాసాన్ని చూచుకొన్నాడు. నూగులు బియ్యం కలపోసిన స్థితిలో ఉన్నబుర్రమీసాల్ని దువ్వుకొన్నాడు. హుందాగా వసారాలోనికి నడిచాడు.

ఇంటి వసారాలో అడుగుబెట్టి, ఇంటి ముందు నిలబడి ఉన్న గుంపును చూసి నిశ్చేష్టుడై నిలబడి పోయాడు అప్పావుపిళ్ళ. ఆ గుంపువైపు ఒక్కసారి తేరిపారచూశాడు. అందరూ తనబడిలోని విద్యార్థు అని తోచే సరికి తోక తొక్కిన త్రాచు అయ్యాడు అప్పావుపిళ్ళ. ఒక చింతబరికెనందుకొని అందరి వీపులు చిదగ్గొడుతూ దిక్కుకొకర్ని తరుమవలెనను కున్నాడు.

అయ్యవారి ఆగ్రహాన్ని గుర్తించి పిల్లలు అటు ఇటు కదల్లేకుండా అలాగే నిలబడి పోయారు. అప్పావు పిళ్ళ ఆలోచిస్తున్నాడు.

"అవును. ఒకనాడయితే తప్పకుండా అలా కొట్టే వాడు. ఆ రోజుల్లో ఇంటి పాఠం అప్ప చెప్పకపోతే గోడ కుర్చీ వేయించేవాడు. చూచివ్రాత రాయకపోతే చేతివేళ్ళు విరగొట్టేవాడు. బడికిసక్రమంగా రాకపోతే పాఠశాల అనబడే ఆ పూరింటి దూలానికి వ్రేలాడ దీసి క్రింద నాగరాటి పట్టలు. . .ముళ్ళ కంపలు పరచి "ఇక బడికెగ్గొట్టను! ఎగ్గొట్టను!!" అని 'కుయ్యో! మొర్రో!' అని మొత్తుకునే వరకు వదలి పెట్టేవాడు కాదు. ఇంత చేసిన పిల్లవాని భవిష్యత్తు కోసమే అని, అందులో స్వార్థం లేదని పెద్దలు భావించేవాళ్ళు, సహకరించేవాళ్ళు. కానీ రోజులు మారాయి. ఈ రోజుల్లో పిల్లవాడిని పల్లెత్తు మాటంటే—కాస్త నోరున్న తల్లి అయితే పరక చేతబట్టి, సరాసరి పాఠశాల మీద పడుతుంది! కాస్త సంస్కారమున్న ఇల్లాలయితే 'ఏం అయ్యోరా. ఈ వూళ్ళో ఉండలనా! పోవాలనా?'—అని నిలదీసి అడుగుతుంది. ఎందుకీ గొడవలని ఏ గొడవా పట్టించుకోకుండా ఈ కాలం బడి పంతుళ్ళు జీతపు రాళ్ళకోసం దినాలు లెక్క పెట్టుకునే స్థితికి దిగ జారారు. కాల మహిమ!—కాలంతోపాటు మనుషులు మారాలి కాబోలు!" అనుకొనేసరికి అప్పావుపిళ్ళ ముడతలు పడిన మొగంలో ఒకలేత నవ్వు వెలిసింది. ఆ నవ్వును వూతగా కొని పిల్లలు ముందు వచ్చారు.

ఒక్కొక్కడు ముందుకు వస్తున్నాడు. ఒక నిమ్మ పండో, అరటి పండో ఆఖరికి ఒకచాక్లెట్టో అప్పావు పిళ్ళ చేతిలో పెడుతున్నారు. వంగి పాదాలకు నమస్క రిస్తున్నారు. అప్పావుపిళ్ళ గుండె ఆనందంతో పొంగి పోతూ ఉంది. తొలకరి చినుకులతో తడిసిన పుడమి తల్లిలా హాయిగా ఉంది. వసంతాన్ని చూచిన కోయిలా పాడుతూ ఉంది.

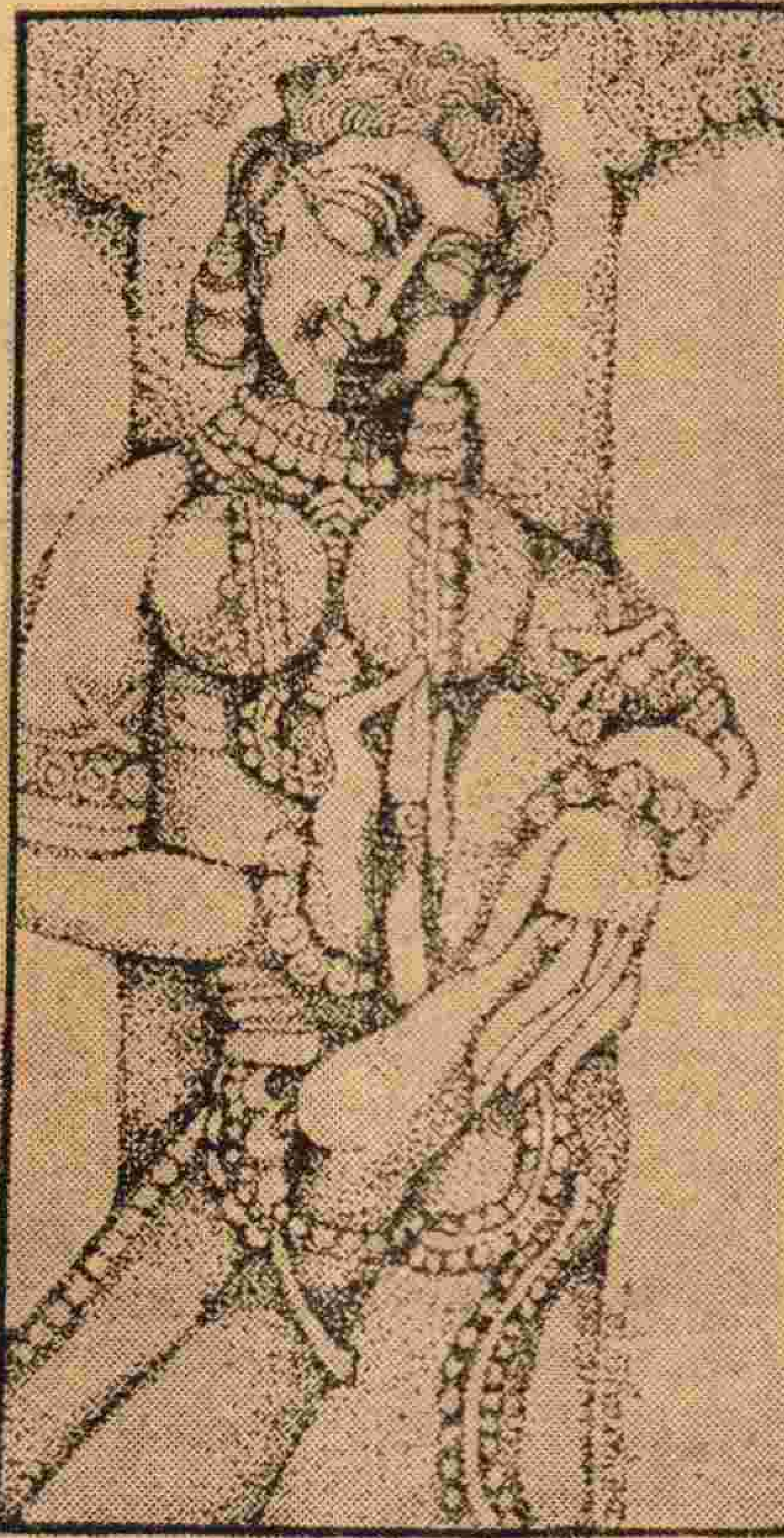

శ్రీ మూర్తి

చి / ౦— లక్ష్మీనారాయణ (సిదిపేట)

రామాయణంలో పిడకల వేటలా అప్పుడు మనస్సులో మెదిలింది ఎప్పుడో విన్న విషయం. పట్టణాల్లో ఉపాధ్యాయుడూ, విద్యార్థి ఒక అగ్గి పుల్లతోనే సిగరెట్లు వెలిగించుకుంటారట! పైగా అది పొదుపు పాటించినట్లని విర్రవీగుతారట! గురువు, శిష్యుడు కలిసి ఒక టేబిల్ మీద సరస్వతీ పూజకన్న మిన్నగా బ్రాందీపూజ చేస్తారట!

అప్పావుపిళ్ళ అవమానంతో కుంచించుకు పోయాడు. తనది ఉపాధ్యాయ కులమని చెప్పుకోవ డానికి సిగ్గుపడ్డాడు. అయితే తానొక పరశురాముడు కావాలనుకున్నాడు. గండ్రగొడ్డలి చేబూని ఇలాంటి పిడపురుగుల్ని ఛేదించాలనుకున్నాడు. ఆ పని చేయ లేక అంతమాత్రమైనా ఆ పల్లెటూళ్లో గురుభక్తి మిగిలి ఉన్నందుకు సంతృప్తిపడ్డాడు. అందుకే విద్యార్థుల్ని హృదయ పూర్వకంగా ఆశీర్వదించాడు.

ఒక్కొక్క విద్యార్థి ముందుకు వస్తున్నాడు వంగి నమస్కరిస్తున్నాడు. ఆశీర్వాదం పొందిన ఆనందమేమోమరి!—తన్మయత్వంతో ఎగిరిగంతులు వేస్తూ గాలిలో తేలిపోతున్నాడు.

అలా ఆశీర్వదిస్తున్న అప్పావుపిళ్ళ దృష్టి ఉన్నట్లుండి ఒక పిల్లవాని మీద పడింది. వాడు గుంపుకు దూరంగా గుర్తింపబడనట్లుగా ఒదిగి నిలబడి ఉన్నాడు. ఆ తరవాత అప్పావుపిళ్ళ గుంపును చూశాడు. దాదాపు వందమందికి పైగా ఉంటారు విద్యార్థులు. ఆ గుంపులోనే వెలివేయబడినట్లు నిలబడి ఉన్న ఆ పిల్లవాడెవడు?'—

ఆ పిల్లవాడు మాదిగ గంగులుగాడి కొడుకు వెంకటయ్య!—వెంకటయ్య తన బడిలో ఐదవ తరగతి చదువుతున్న పదేండ్ల పిల్లవాడు!—

వెంకటయ్యవైపు తదేకంగా గమనించాడు అప్పావు పిళ్ళ. వాడి గుండెల్లో గుబులు కన్నుల్లో దైన్యత కమ్ముతూ ఉంది. కన్నులు ఆశతో ప్రతిఫలిస్తున్నాయి. అయినా కాళ్ళకు సంకెళ్ళు!—

వాడు రావాలనుకొంటున్నాడు. నమస్కరించా లనుకొంటున్నాడు అందరిలాగా ఆశీర్వాదం పొందాలను కొంటున్నాడు.

అయినా వాడి ముందు వందమంది కట్టుగట్టి నిలబడి ఉన్నారు!

వాళ్ళను దాటుకొని రావాలి!—అది సాధ్యమా?

పోనీ!—తనే వెళ్ళితే. అమ్మో! ఇంకేమయినా ఉందా? ఆ పల్లెటూళ్లో ఏ రెడ్డిసాని కాలుగీరి ఘణెల్లని రంకె వేస్తుందో?! ఏ నాయుడమ్మ వాళ్ళ కొరికి నానా శాపనార్థాలు పెడుతుందో?—

వెంకటయ్య కంటే నిస్సహాయంగా నిలబడి పోయాడు అప్పావుపిళ్ళ. గుంపులో నుండి ఒక్కొక్క విద్యార్థి వస్తూనే ఉన్నాడు. నమస్కరిస్తూ నే ఉన్నాడు. ఆశీర్వాదం పొంది ఆనందంతో తిరిగి వెళ్ళి పోతూనే ఉన్నారు. యాంత్రికంగా ఆలోచిస్తున్న అప్పావుపిళ్ళ మనస్సు మాత్రం వెంకటయ్య మీదే కొట్టుకులాడుతూ ఉన్నది. ఎవడు వాడు? ఎవడు వాడు?—అని ప్రశ్నిస్తూనే ఉంది.

ఎవడువాడా?

వూరి ముందర టీ కొట్టులో వాడలోని వాళ్ళ కోసం గుంజకు వేలాడగట్టిన సత్తులోటారకం!

ఈ సత్తు లోటా గ్లాసుగా మారి టీ కొట్టు లోని గ్లాసులతో కలిసిపోయేదెపుడు?

సమాధానం కోసం సతమతమయ్యాడు అప్పావు పిళ్ళ. ఆశించిన సమాధానం దొరకక ఆవేదన పడ్డాడు. అయినా వెంకటయ్య కోసం అడుగు ముందుకు వేయలేక అలాగే నిస్సహాయంగా నిలబడ్డాడు. వంద మంది తరవాతనే వాడివంతు. వంద సంవత్సరాల తరవాతనే వాడి బ్రతుకన్నట్లు!

* * * *

జనవరి ఒకటినాడు ఈ సంఘటన జరిగింది. అది జరిగి ఇప్పటికి దాదాపు పదిహేను సంవత్సరాలు అయింది. ఈ పదిహేనేళ్ళలో ఆ గ్రామంలో చాలా మార్పులు వచ్చాయి. ప్రాథమిక పాఠశాల, మాధ్యమిక పాఠశాల అయింది. చదువుకొనే విద్యార్థుల సంఖ్య రెండింతలయింది. అందుకు తగినట్లుగా ఉపాధ్యాయుల సంఖ్య పెరిగింది. గ్రామస్థుల శ్రమదానంతో ఒక పంచాయితీ కార్యాలయాన్ని నిర్మించారు. ఆ కార్యాలయంలో ఒక రేడియో వెలిసింది. సాక్షాత్తూ అమాత్య శేఖరుడే పంచాయితీ కార్యాలయ భవనానికి ప్రారంభోత్సవం చేశాడు. ఆ కార్యాలయంలోని రేడియోలో జాతీయ నిరక్షరాస్యత, అస్పృశ్యతలాంటి పెద పెద్ద మాటలు చెవులు చిల్లులు పడేలా విని పిస్తుంటాయి. అప్పావుపిళ్ళ ఒకనాడు 'హరీ!' మన్నాడు. అతని ఆత్మశాంతికి ఒక రోజు బడి మూశారు. అయినా అతని ఆత్మ మాత్రం వూరి ముందరి టీ కొట్టులో గుంజకు వేలాడగట్టిన సత్తు లోటా చుట్టూ పరిభ్రమిస్తూనే ఉంది.

*